

© Marta Mas Girones

DONES VALENTES

DOSSIER DE PENSAMENT CRÍTIC

'11' lliure

TEMPORADA 25—26

INTRODUCCIÓ ALS DOSSIERS DE PENSAMENT CRÍTIC — 3

ABANS DE VENIR A VEURE L'ESPECTACLE — 5

LÈXIC RELACIONAT AMB L'ESPECTACLE — 8

ENTREVISTA A TXELL FEIXAS — 14

PROPOSTES DE TREBALL — 16

INTRODUCCIÓ ALS DOSSIERS DE PENSAMENT CRÍTIC

Els **Dossiers de pensament crític** són un material d'acompanyament que vol apropar la noció de la crítica als joves, no per formar crítics teatrals sinó perquè les eines que s'hi fan servir fomenten una actitud activa de l'espectador que ens sembla imprescindible d'incentivar. Despertar el sentit crític permet mirar el món d'una altra manera, més enllà del teatre. Ajuda a qüestionar-lo, a entendre'n la complexitat i la confrontació d'idees. També és un exercici per (re)pensar l'obra, tornar a l'experiència des de l'anàlisi fent l'acció de recordar allò viscut.

Per aconseguir-ho, els **Dossiers de pensament crític** relacionen els espectacles programats amb determinats aspectes del llenguatge escènic.

© Marta Mas Girones

DONES VALENTES

RESUM DE L'ARGUMENT

Joumana, Samar, Gulan, Hiyam, Khadija, Benchymar, Lara, Maya, Nancy i en Samir.

El Líban, Gaza, Rojava, el Kurdistan iraquetà, Síria o l'Afganistan. Diverses dones provinents de diferents països del Pròxim Orient i l'Àsia. Cadascuna té una història per explicar. Històries del món d'avui.

Una dramaturgia a partir del llibre de la periodista Txell Feixas Torras: històries de resistència, de rebel·lia, d'empatia, de coratge o de pura supervivència, de lluita i de dignitat.

TREBALL AMB L'ESPECTACLE

Amb aquest espectacle, volem aprofitar per aprofundir en el teatre documental i l'apropiació cultural, i també sobre temes propis de l'obra relacionats amb el Pròxim Orient i els prejudicis. Per això trobareu en aquest dossier un recull de lèxic i de material relacionat específicament amb aquests i altres aspectes de l'espectacle, i un seguit de preguntes i propostes de treball perquè pugueu fer-ne reflexió i valoració amb l'alumnat, més enllà de la primera impressió —el m'agrada/no m'agrada.

AUTORIA

Txell Feixas Torras

DRAMATÚRGIA

Glòria Balañà i Altimira i Aina Tur

DIRECCIÓ

Glòria Balañà i Altimira

INTÈRPRETS

Moha Amazian

Marwa Bakhat

Agnès Jabbour

Manar Taljo

Iria del Río

ESCENOGRAFIA

Ona Grau

VESTUARI

Marta Rafa

IL·LUMINACIÓ

Marc Lleixà (A.A.I.)

VIDEO

Alfonso Ferri

SO

Àlex Polls

MOVIMENT

Ariadna Monfort i Anna Serra

PRODUCCIÓ

Teatre Lliure

IDIOMA

En català

EDAT RECOMANADA

A partir de 16 anys

LLOC

Espai Lliure, Montjuïc

DURADA APROXIMADA

1 h 30'

ABANS DE VENIR A VEURE L'ESPECTACLE

Abans de venir a veure l'espectacle, us recomanem que reviseu les paraules del lèxic d'aquest dossier i treballeu les que considereu necessàries. També us proposem preparar-vos fent una aproximació prèvia als testimonis i als contextos que travessa *Dones valentes*, una obra que neix de relats recollits per la periodista Txell Feixas Torras i que es pregunta com expliquem (i com escoltem) realitats complexes. A continuació, us plantegem tres activitats breus perquè pugueu arribar a la funció amb orientació i amb preguntes pròpies: revisar alguns testimonis del llibre, situar-los en un mapa i reflexionar sobre la mirada periodística i els límits de la crònica.

1. REVISAR TESTIMONIS DEL LLIBRE DE TXELL FEIXAS TORRAS

Llegiu dos o tres testimonis (o fragments) i anoteu què us impacta, què no enteneu, quines preguntes us desperta i quines paraules o idees es repeteixen.

2. CONTEXT DELS TESTIMONIS

Abans de venir a veure l'espectacle, us proposem fer un “mapa mínim” dels testimonis per situar-los bé: marqueu en un mapa la ciutat de Beirut, els països del Líban, l'Afganistan, el Iemen, l'Iraq i Síria, i els territoris de Gaza i Palestina i del Kurdistan. Per a cada lloc, podeu escriure algunes paraules clau que en descriguin el context (sense opinions ni tòpics). Això us ajudarà a entendre que les històries passen en realitats diferents i a escoltar els relats amb més precisió. Al final de l'activitat, escriviu una pregunta que us vulgueu fer mentre mireu l'obra, per fixar-vos-hi millor i entendre-la amb més profunditat.

Per exemple:

- Què canvia en la meua manera d'escoltar un testimoni quan sé on passa i quin context té?
- Què estic assumint sense adonar-me'n quan sento parlar del Pròxim Orient o de món àrab?
- Quines parts del relat depenen del lloc i quines depenen de la persona?

3. DE LA CRÒNICA AL TEATRE:

CORRESPONSALS DE GUERRA I MIRADA PERIODÍSTICA

Us proposem una activitat per entendre millor com ens arriben les històries que després veiem explicades al teatre. *Dones valentes* parteix de relats recollits en contextos de conflicte i de crònica periodística, i per això és important preguntar-nos: qui ho explica, des d'on ho explica, amb quins límits i quines decisions pren. Aquesta activitat us ajudarà a acostar-vos a la figura del corresponsal de guerra i a pensar com es pot narrar una realitat complexa en formats breus.

A) QUÈ SÓN ELS CORRESPONSALS DE GUERRA?

Us recomanem reflexionar sobre la feina de corresponsal de guerra i quines dificultats té quan informa des d'un conflicte (què pot veure, què pot verificar, què decideix explicar i què queda fora quan només disposa de pocs minuts). En aquest reportatge del programa *El sopar* de TV3, 4 periodistes que han treballat de corresponsals comparteixen les seves experiències.

<https://www.3cat.cat/3cat/tenir-distancia/video/5654488/>

B) APROXIMACIÓ AMB EL PÒDCAST *HOTEL PALESTINA*

Escolteu algun episodi o fragment del pòdcast *Hotel Palestina* i anoteu dues idees: una sobre com es construeix el relat periodístic (to, informació, emoció) i una altra sobre què us sorprèn o us costa d'entendre del context.

<https://www.3cat.cat/3cat/hotel-palestina/>

C) CAPÍTOL AMB TXELL FEIXAS TORRAS (BEIRUT I EL LÍBAN)

Escolteu el capítol amb Txell Feixas Torras que parla de la complexitat i del caràcter canviant del Líban, i de les limitacions de la televisió i les cròniques curtes. Acabeu escrivint una pregunta que us vulgueu fer mentre mireu l'obra: com canvia una història segons qui la narra, amb quin temps i format?

<https://www.3cat.cat/3cat/txell-feixas-un-granet-de-sorra-per-poder-canviar-el-mon/audio/1186495/>

LÈXIC RELACIONAT AMB L'ESPECTACLE

APROPIACIÓ CULTURAL

Parlem d'*apropiació cultural* quan una persona o un col·lectiu adopta, utilitza o representa costums, símbols, llenguatges, estètiques o relats d'una altra cultura. Això, per sí sol, no sempre és un problema: en un món connectat, l'intercanvi cultural pot ser inevitable i fins i tot enriquidor. El conflicte apareix sobretot quan hi ha desigualtat de poder: quan una cultura o grup dominant "agafa" elements d'una cultura subordinada i els fa servir sense reciprocitat real, sense permís o sense reconèixer-ne l'autoria (o fins i tot traient-ne benefici), i això acaba generant perjudici o ofensa profunda. Un dels riscos típics és la *descontextualització* (reduir una història complexa a un símbol o tòpic) i la *falsa representació* (perpetuar estereotips o explicar com són els altres des d'una mirada externa).

L'apropiació cultural també es pot entendre com una forma d'injustícia epistèmica: quan "parlem per" altres persones i, en el procés, se'ls resta credibilitat o se'ls suspèn l'autoria, com si el seu coneixement estigués disponible sense necessitat d'escoltar-les o situar-les com a fonts legítimes.

En relació amb *Dones Valentes*, aquest concepte és útil perquè l'obra fa un pont entre l'Orient i l'Occident i posa en joc la pregunta: com traslladem a escena històries i contextos que no són "nostres" sense convertir-los en decorat, etiqueta o morbo? El repte (i l'interès) és que el dispositiu teatral no "segresti" la veu de les protagonistes, sinó que la faci arribar amb cura, context i responsabilitat: reconeixent fonts, evitant simplificacions i fugint d'una mirada que exotitza o generalitza.

CAMP DE REFUGIATS

Un *camp de refugiats* és un assentament creat per acollir persones que han hagut de fugir del seu lloc d'origen i proporcionar-los protecció i ajuda humanitària durant un temps indeterminat (habitatge provisional, aliments, atenció sanitària, escolarització, etc.). Sovint, l'assistència l'organitzen agències internacionals i ONGs, però el *camp* no és només un espai d'emergència: quan el desplaçament s'allarga, esdevé també un espai de vida quotidiana, amb normes, economies i relacions pròpies, i pot quedar atrapat entre la promesa de temporalitat i una realitat de permanència. En relació amb *Dones valentes*, el concepte ajuda a entendre que molts testimonis neixen de situacions de desplaçament llargues i incertes, on la vida es construeix entre la protecció i la precarietat, entre el dret a tornar i la necessitat de viure "mentrestant".

DESRADICALITZACIÓ

La *desradicalització* és el procés (social i psicològic) pel qual una persona que estava compromesa amb la radicalització violenta va reduint aquest compromís, fins al punt que ja no hi ha risc que doni suport o participi en accions violentes. No és un canvi immediat: acostuma a ser gradual, amb dubtes, retrocessos i moments d'inflexió.

És útil distingir-la de la *desvinculació*: algú pot deixar de fer violència (canvi de rol, distanciament del grup, abandonar activitats) sense haver canviat del tot les seves idees. Per això, en molts casos, el repte és doble: reduir la violència i, alhora, debilitar la justificació ideològica que la sostenia.

A *Dones valentes*, aquest concepte connecta directament amb el testimoni de les germanes que treballen a la presó: el seu “camp de batalla” no és l’arma, sinó la ment. Parlar de *desradicalització* ajuda a entendre que l’obra no es queda en l’etiqueta (“kamikaze”), sinó que posa el focus en el procés: com es detecta el fanatisme, com s’intenta trencar el relat únic i quins límits té tot plegat.

EXTREMISME

Segons l’IEC, l’*extremisme* és la ‘condició d’extremista’, és a dir, un radicalisme: sostenir opinions als extrems i rebutjar matisos. En l’àmbit polític i social, el concepte s’utilitza per descriure posicions i moviments que es col·loquen lluny del centre, que sovint no accepten les regles del joc (la negociació, el pluralisme, el consens), i que consideren legítim trencar l’ordre establert per imposar els seus fins.

Quan parlem d’*extremisme violent*, el focus no és només en idees molt radicals, sinó en una ideologia o marc de creences que justifica (o promou) la violència com a eina per aconseguir objectius (polítics, religiosos, identitaris, etc.). I aquí va bé separar conceptes: l’extremisme pot ser el discurs i la justificació, mentre que el *terrorisme* o la *lluita armada* acostumen a referir-se a l’acció violenta (l’atemptat, l’estratègia de terror).

A *Dones valentes*, el món que travessen molts testimonis està marcat per moviments que fan del fanatisme una norma i de la violència una eina de control. El terme ajuda a parlar no només dels actes (guerra, esclavatge, persecució), sinó del sistema d’idees que els fa possibles: com s’instal·la un relat únic, com es fabrica l’*enemic*, com es recluta i es radicalitza, i també què vol dir resistir-hi o intentar-ne la sortida (prevenció, desradicalització, reintegració).

GUERRILLERES KURDES

Amb l’expressió *guerrilleres kurdes* ens referim, sobretot, a les dones que participen en milícies armades vinculades al moviment kurd, especialment a Síria (Rojava). Un exemple central són les YPJ (Unitats de Defensa de les Dones), unitats formades només per dones que van sorgir com a autodefensa i que vinculen la defensa del territori amb la defensa de les dones.

Aquest fenomen destaca perquè trenca rols de gènere en contextos de guerra (dones combatents en primera línia) i, alhora, s’associa a un projecte polític i social més ampli: resistència davant l’opressió, reivindicació de la identitat kurda i lluita per formes de vida més igualitàries.

A *Dones valentes*, el concepte és rellevant perquè apareix com a figura clau d’alguns testimonis: dones que, en un context de violència, passen de ser considerades només “víctimes” a ser agents actives de resistència. Això obre preguntes potents sobre què vol dir *valentia*, sobre l’autodefensa i sobre el preu —personal i col·lectiu— de prendre les armes.

HIJAB

Segons l'IEC, el *hijab* és el mocador amb què algunes dones musulmanes es cobreixen els cabells i el coll. A diferència del vel integral, el hijab deixa la cara descoberta i pot adoptar formes i estils molt diversos (colors, teixits, maneres de lligar-lo), amb un ús generalitzat en molts contextos i països.

En el debat públic, el hijab sovint es llegeix com un símbol únic, però el seu sentit pot variar molt: per a algunes dones pot ser una pràctica religiosa o identitària viscuda com a elecció; per a altres, pot venir marcat per pressions familiars o socials. En relació amb *Dones valentes*, el hijab és útil com a concepte per pensar la mirada i el prejudici: què projectem sobre el cos de les dones quan el veiem cobert? Com distingim entre fe, costum, identitat, imposició i llibertat real de decidir?

IDENTITAT

La *identitat* és allò que fa que una persona (o una comunitat) sigui ella mateixa i es pugui reconèixer com a tal: un fil de continuïtat que manté una certa coherència al llarg del temps, però també un conjunt de característiques que es formen i es transformen amb l'experiència. Inclou dimensions personals (caràcter, memòria, maneres de relacionar-se) i dimensions socials i culturals (llengua, origen, creences, vincles, normes, història compartida). Per això, parlar d'identitat no és només parlar d'essència: també és parlar de *relació* (com em veig i com em veuen), i de *context* (què em permet ser i què m'obliga a canviar).

Des d'una mirada cultural, la identitat no és fixa ni única: es negocia, es barreja i evoluciona. Pot ser múltiple (pots sentir-te d'un lloc i d'un altre, parlar diverses llengües, viure entre codis) i pot entrar en conflicte quan el poder, la guerra, el racisme o el desplaçament et forcen a redefinir-te. En aquest sentit, moltes vegades la identitat es construeix també per contrast: per diferenciar el *nosaltres* i l'*ells*, o per resistir etiquetes imposades des de fora.

A *Dones valentes*, la *identitat* és especialment important perquè l'obra treballa un diàleg Orient-Occident en el qual les etiquetes es poden simplificar (per exemple, "dona àrab", "occidental", "refugiada", "víctima", "valenta"). L'espectacle posa en primer pla com aquestes categories poden tapar la singularitat de les vides i com, al mateix temps, el context (conflicte, control social, migració, supervivència) pot obligar a canviar de paper, de llenguatge o fins i tot de manera de ser al món. També hi apareix la qüestió de la identitat com a mirada: qui parla, des d'on parla, quina part d'una persona queda visible i quina queda fora del relat.

METATEATRE

Recurs dramàtic pel qual una obra fa evident que el que veiem és una construcció escènica. En lloc de mantenir sempre la il·lusió, com si fos real, el *metateatre* fa visibles els engranatges: els personatges/intèrprets comenten què fan, s'aturen, discuteixen com s'ha d'explicar una escena, parlen del públic, o deixen clar que hi ha decisions (què es mostra i què no). Aquest trencament serveix perquè l'espectador reflexioni sobre la frontera entre realitat i representació, i sobre com la forma condiciona el sentit.

A *Dones valentes*, el metateatre apareix quan l'obra es fa conscient del seu propi dispositiu: no vol representar el llibre tal qual, sinó trobar una estructura i una manera d'explicar que dialogui amb el que es pot i no es pot mostrar. Això es veu, per exemple, quan les intèrprets valoren què cal explicar i què no, i quan proposen explícitament remetre al llibre si algú vol més detalls. En aquests moments, la peça no només narra: també ens ensenya el procés de tria i ens convida a mirar amb criteri com s'està construint el relat.

PERTANYER

Pertànyer vol dir, en sentit bàsic, *formar part d'una cosa* (d'un grup, d'un lloc, d'una comunitat). A partir d'aquí, la *pertinença* és el sentiment (i també el reconeixement social) que soc d'un lloc o formo part d'un col·lectiu: no perquè tothom pensi igual, sinó perquè comparteix un marc de vida, uns codis i unes pràctiques que donen sentit al dia a dia. Aquest vincle es construeix en la quotidianitat: l'espai es converteix en lloc quan hi acumulem records, costums, maneres de fer i relacions; i es fa especialment visible quan apareix la comparació (un *nosaltres* davant d'un *ells*), a través de fronteres simbòliques com la llengua, les normes, els valors o els referents. Aquestes fronteres no són naturals: es creen, es reforcen o es redefeixen segons els moments i les necessitats del grup.

A *Dones valentes*, la pertinença travessa els testimonis perquè moltes vides estan marcades per desplaçaments, fronteres (reals i simbòliques) i etiquetes imposades des de fora. L'obra mostra com el "ser d'un lloc" pot convertir-se en una qüestió fràgil i conflictiva: què passa quan el context t'expulsa, quan no encaixes en la norma, quan et miren com "l'altra", o quan has d'habitar més d'una identitat i més d'un "aquí". També posa en joc una pertinença més íntima: a una família, a un cos, a una llengua, a una manera de viure la fe o la llibertat.

TEATRE DOCUMENT

Teatre que es construeix a partir de materials reals: testimonis, entrevistes, cròniques, cartes, documents, fragments de discursos, dades o arxius. En lloc d'inventar una història des de zero, el *teatre document* selecciona i munta aquests materials per donar-los una forma escènica i proposar una mirada sobre un tema social o polític. Per això, tot i que parteix de fets i veus reals, no és mai una simple transcripció: l'ordre de les escenes, què s'inclou i què es deixa fora, qui parla i com parla, ja crea significat.

A *Dones valentes*, aquesta manera de fer és clau perquè l'obra neix de relats i testimonis vinculats a situacions de conflicte, violència i supervivència, recollits en un marc periodístic i traslladats a escena. Això fa que l'espectacle no només expliqui històries, sinó que també posi sobre la taula els límits i les responsabilitats d'explicar-les: com representar el dolor d'altres persones, com evitar simplificacions i estereotips, i com no convertir la realitat en un "producte" emocional per consumir.

En aquest sentit, el teatre document a *Dones valentes* funciona com un espai de tensió entre dues coses: d'una banda, la voluntat d'apropar-nos a una realitat que sovint queda lluny o distorsionada i, de l'altra, la consciència que qualsevol relat és una construcció (i que, per tant, cal preguntar-se sempre des d'on es narra, amb quina mirada i amb quin impacte sobre les persones de qui parla).

VERBATIM

Tècnica dramàtica i actoral del teatre documental que consisteix a portar a escena paraules reals (d'entrevistes, enregistraments o textos del dia a dia com missatges, notes o converses), respectant-ne tant com es pugui la literalitat i la manera de dir-les. L'objectiu no és inventar un text, sinó fer visible una veu o un material que ja existeix, i transformar-lo en acció escènica.

A *Dones valentes*, el *verbatim* es percep sobretot quan la dramàtica incorpora materials textuais no necessàriament narratius (com intercanvis de missatges, fragments de comunicació directa, etc.) que aporten immediatesa i concreció, i que dialoguen amb els relats adaptats del llibre. Això forma part del dispositiu: no fer una representació literal del llibre, sinó una peça que combina adaptació i recerca dramàtica.

ENTREVISTA A TXELL FEIXAS

Com sorgeix el llibre *Dones valentes*?

Surt d'una proposta de l'editorial, que em diuen que veuen un llibre en les cròniques que faig per televisió i ràdio. La meua primera resposta és que ser periodista no em fa escriptora. A més, tampoc no em veia capacitada per fer anàlisi geopolítica de la regió. Però van insistir que els interessava la meua mirada. Llavors va ser quan vaig veure clar que havia de dedicar el llibre a les donasses que m'he trobat en aquests anys com a corresponsal. Dones que m'han regalat el més íntim, les seves històries, les seves lluites, els seus plors i les seves alegries. El llibre és una manera de fer-los justícia.

Us ha servit personalment?

Sentia molta frustració per no poder donar més context a unes històries que quedaven concentrades en un minut o dos. Escriure el llibre m'ha servit per fer-ho, i també per ordenar-me a mi mateixa. Després de quatre anys de rebre informacions molt potents, i a vegades no prou ben païdes, necessitava redimensionar-ho tot plegat i recol·locar totes les històries dins meu. El ritme del periodisme actual fa que passis d'una història a una altra gairebé sense processar-les. Pots passar d'una violació a un ple parlamentari, i el teu cap s'ha d'ajustar. Em devia un temps per ordenar-me.

Com heu seleccionat les històries?

Les històries són d'aquests primers quatre anys a Beirut, però no solament sobre dones libaneses, també hi apareixen relats sobre l'Iraq, Síria, el Kurdistan, Gaza i l'Afganistan. La meua intenció és reflectir la diversitat de les dones de la regió amb algunes històries personals. Essent conscient que és impossible explicar-les totes o fer una fotografia general. El fil conductor, doncs, són les lluites que han de lliurar des que neixen, pel simple fet de ser dones, fins que moren.

A les últimes pàgines escriviu una frase demolidora: 'Per a moltes, el feminisme no és una opció de vida sinó una manera de no morir per ser dona'.

És així. Al Llevant, el feminisme és molt més des de la supervivència que no pas des de la consciència. Parlem de llocs on et maten pel simple fet de ser dona. Allà la lluita feminista té una altra dimensió. No és per a millorar res, és per sobreviure, perquè no et matin, però igual per néixer. De fet, el llibre comença amb la història d'una mare afganesa embarassada d'una nena. Una nena que no naixerà si la família se n'assabenta. Però tampoc no ens podem enganyar. Algunes de les realitats, alguns dels drames que pateixen aquestes dones, són compartits amb les societats occidentals. Passa que allà les veus femenines tenen un ressò mínim o són fàcilment silenciades i reprimides.

Les primaveres àrabs van tenir un paper d'apoderament?

Les dones hi van tenir un paper bestial, i això al Líban ha tingut continuïtat en els darrers 8 de març i en les protestes antigovernamentals. Les dones han dit prou d'aquest sistema patriarcal que les encotilla. No en tenen prou de reclamar els seus drets al carrer, també volen la revolució a casa. Durant les primaveres àrabs, moltes dones es van adonar que hi havia molts homes exigint igualtat de drets, però quan arribaven a casa, les coses no canviaven... El mateix home revolucionari i aliat les col·locava en un lloc —a cuinar, fregar plats o rentar roba— on la seva revolució no existia. Ara les dones, almenys al Líban, lluiten en tres esferes: el feminisme a l'Estat en polítiques efectives; el feminisme al carrer i l'espai públic, i el feminisme dins de casa, en l'espai íntim, que és on es fa finalment la revolució.

Podeu llegir l'entrevista completa:
www.vilaweb.cat/noticies/entrevista-txell-feixas-dones-valentes/

PROPOSTES DE TREBALL

ENS FEM PREGUNTES

A continuació, us proposem algunes preguntes que us poden anar bé per reflexionar sobre l'espectacle. Teniu informació al glossari i als materials previs (testimonis, context i mirada periodística) que us poden ajudar a raonar les respostes. Us proposem una reflexió col·lectiva a l'entorn de l'obra i dels temes que tracta; les preguntes també us poden donar idees per crear propostes d'exercicis.

SOBRE LA DRAMATÚRGIA

- *Dones valentes* parteix d'històries reals recollides en un llibre i d'un procés d'adaptació. Què creus que aporta el teatre a aquests relats, en comparació amb el periodisme o la lectura?
- L'obra combina capes (actrius/actor, testimonis, periodistes...) i fa visible el dispositiu. Quin efecte et fa que l'espectacle et recordi sovint que això és teatre?
- Hi ha una regla del joc clara: trepitjar la sorra per entrar en la veu del testimoni. Per què creus que s'ha decidit així? Què canvia en tu com a espectador quan algú entra i surt d'aquest espai?
- El gest associat a la paraula *crit* (un moviment repetit) què aporta? Durant l'obra es repeteix aquest recurs. Et sembla que ordena el relat, que crea memòria corporal, que protegeix de l'excés d'emoció... o una altra cosa?
- En alguns moments, les intèrprets decideixen explícitament què expliquen i què no ("no cal explicar-ho tot"). Què et diu això sobre els límits de representar el dolor o la intimitat d'altres persones?

SOBRE LA POSADA EN ESCENA

- L'espai està organitzat amb un quadrilàter de sorra al centre: què simbolitza per a tu? Un lloc de memòria, un territori, un escenari ritual, una frontera...?
- Durant l'entrada de públic, les actrius i l'actor ja són a escena. Quina relació creus que crea això amb el públic abans que comenci "l'obra"?
- Les intèrprets fan canvis de vestuari a vista. Per què creus que es mostra el procés? T'ajuda a entendre les capes o et distancia emocionalment?
- Un sol actor interpreta totes les figures masculines. Què pot voler dir aquesta decisió? Com condiciona la mirada sobre el poder, la violència o la presència masculina als relats?
- Quin paper hi juga la llum quan entren i surten personatges o capes (actriu/testimoni/periodista)? T'ajuda a orientar-te? Quins moments recordes?

- Hi ha un moment en què una tela negra cobreix el quadrilàter. Per què creus que s’ha pres aquesta decisió?
- Cada testimoni/escena té un o dos elements concrets (joc de te, plat, bales, hijab, olivera...). Quins has reconegut? Què et suggereix cada objecte (vida quotidiana, guerra, arrelament, pèrdua, identitat...)?
- En un moment, el vestuari recrea una foto real d’una dona de Beirut dels anys 80. Què creus que vol activar aquesta imatge?

SOBRE ELS TEMES I EL PENSAMENT CRÍTIC

- L’obra discuteix una visió reduccionista de la *dona àrab* (per exemple, al voltant del vel). Quins arguments o matisos apareixen? Què t’ha fet repensar?
- Quan escoltes testimonis de llocs i contextos tan diferents (l’Afganistan, el Iemen, Gaza, el Líban, Síria, l’Iraq...), què tens tendència a barrejar com si fos *el mateix*? Què t’ha ajudat l’obra a diferenciar?
- La valentia, en aquesta peça, sovint s’expressa amb contenció (“Estic partida, però aquí em tens...”). Quina idea de valentia proposa l’espectacle? És la mateixa que tenies abans?
- El testimoni de les germanes “kamikaze” parla de treballar la ment i el fanatisme com un gest de rebel·lió contra la violència. Què et fa pensar sobre la desradicalització, el perdó, els límits i la possibilitat de canvi?

SOBRE LA TEVA EXPERIÈNCIA PERSONAL

- Què t’ha costat més: escoltar el dolor, entendre el context, o sostenir la incomoditat de la mirada? Per què?
- Has notat que canviava la teva reacció segons si el relat et semblava més proper o més llunyà? Què diu això de nosaltres com a públic?
- Si haguessis d’escollir una pregunta després de veure l’obra, quina seria?

RECORDEM L'ESPECTACLE

A continuació, us proposem un seguit d'exercicis a partir del record que ens queda de l'espectacle:

- Penseu si hi ha alguna imatge, acció, sensació o moment concret de l'espectacle que recordeu de manera especial, que us hagi quedat gravat. Feu una reflexió sobre allò que us hagi impactat més. Per què creieu que ha estat tan significatiu per a vosaltres?
- Quin d'aquests adjectius penseu que defineix millor *Dones valentes*? Necessari, complicat, actual, reflexiu. Busqueu deu adjectius que segons vosaltres defineixin l'espectacle.
- Què diríeu que vol explicar o provocar *Dones valentes*? Poseu-ho en comú i, després, discutiu si creieu que ha assolit el seu objectiu. Feu una relació dels elements que han facilitat o dificultat entendre el sentit de l'espectacle.

FEM-NE LA CRÍTICA

A partir de tota la reflexió que has fet sobre l'obra, et proposem que ara et posis en el paper del crític teatral i facis la teva pròpia crítica escrita de l'espectacle *Dones valentes*. Et deixem una reflexió sobre què és i com es fa una crítica teatral, que et pot ajudar:

- Una crítica de teatre és una opinió argumentada i documentada.
- Fer la crítica és explicar per què t'ha agradat o no l'obra de teatre que has vist i fer-ho amb:
 - els elements escènics que conflueixen en una producció
 - l'experiència que tens com a espectador/a de teatre
 - el coneixement que tinguis dels artistes que han fet l'obra i la seva trajectòria
 - el coneixement que tinguis de l'autor/a que ha escrit l'obra
 - la valoració que fas de l'objectiu que hi ha darrera la proposta de direcció del muntatge
 - el tema que tracta i la seva relació amb el nostre món actual
 - el gènere teatral (comèdia, tragèdia, drama, documental, etc.) i si aconsegueix els seus objectius (fa riure si és una comèdia?)
 - valorar-lo en el seu context. No és el mateix criticar un espectacle de grans dimensions, amb molt de pressupost i un equip artístic reconegut, que un muntatge fet en una sala petita, amb pocs diners i artistes que comencen.
- Un muntatge teatral –com qualsevol altra manifestació artística– és un acte de llibertat. Una llibertat practicada per compartir amb tu una idea, una emoció, una denúncia, una creença. En una crítica has de valorar si allò que volia comunicar l'obra t'ha arribat o no, si per a tu ho ha aconseguit o no.
- Ho has d'explicar valorant tot allò que has vist a l'escenari: el text, l'actuació dels intèrprets, l'escenografia, la il·luminació, el so o la música, el vestuari, els objectes... Tot contribueix a entendre allò que l'espectacle ha volgut compartir amb el públic. Sempre hi ha un per què, en un espectacle, i s'ha de tenir en compte a l'hora de fer-ne la crítica.
- Una crítica és molt millor si es fa amb les pròpies paraules, amb el món, les aficions i els gustos que té qui l'escriu. Cal que se la faci seva i la defensi amb bons arguments, tant si és a favor com en contra de l'espectacle. De fet, quan no t'ha agradat gens l'espectacle, s'ha d'explicar encara millor.